

Ontarion provinssin anniskelutoiminnasta

Tauno A. Tuominen — Juhani Hakala

Pohjois-Amerikan alkoholiolojen varhaisesta kehityksestä on lyhyt katsaus kirjoituksessamme Indianan osavaltion anniskelutoiminnasta (Alkoholipolitiikka 3/1985).

Maahanmuuttajat toivat alkoholin myös Kanadaan. Alkoholista tuli suosittu vaihtoväline käytäessä kauppaa maan alkuperäisen väestön kanssa. Kanadassa kehitys kohti kieltolakeja ei edennyt täysin samassa tahdissa Yhdysvaltain kanssa. Kuitenkin jo vuonna 1878 säädetty ”kohtuuslaki” antoi kunnille oikeuden päättää alkoholikaupasta omalla alueellaan.

Vuonna 1916 tuli voimaan osittainen kieltolaki, joka ei koskenut kotimaisia rypäleviinejä. Lakia tiukennettiin vuonna 1921 kieltämällä alkoholijuomien (paitsi kotimaisten rypäleviiniä) hallussapito.

Kieltolaki kumottiin vuonna 1927, mutta anniskelussa sallittiin vain mietojen oluiden tarjoilu. Vuonna 1934 sallittiin oluen ja viinin anniskelu ja vasta vuonna 1947 väkevien juomien anniskelu. Samana vuonna perustettiin alkoholimonopolit anniskelua ja vähittäismyyntiä varten.

Kanadan monopolijärjestelmä ei ole yleisvaltakunnallinen vaan provinssikohtainen. Se, että valitsimme Ontarion, perustui osittain provinssin kokoon (1 068 580 km², 8 937 400 asukasta) ja osittain siihen, että ennakkotietojen mukaan Ontariossa monopoli on tiukempi kuin esimerkiksi alun perin ranskalaisten asuttamassa Quebecissä. Siellä olutta ja viinejä myydään sekatavarakaupoissa ainoana Kanadan 10 provinssista.

Kirjoituksemme tiedot perustuvat pääasiallisesti syksyllä 1984 suorittamaamme matkaan, neuvotteluihin Ontarion provinssin The Liquor Licence Boardin edustajien kanssa sekä Kanadan alkoholilakeihin (The Liquor Licence Act vuodelta 1983, The Liquor Control Act vuodelta 1977).

Kanadan alkoholijärjestelmän pääpiirteet

Alkoholista aiheutuvia ongelmia on pyritty kieltolain jälkeen vähentämään monopolijärjestelmillä, jotka kuuluvat provinssien toimialaan. Jokaisella provinssilla on omat alkoholi-monopolinsa, joiden nimenä on joko hallitus (board), toimikunta (commission) tai osakeyhtiö (corporation).

Liittovaltion tasolla käsitellään lähinnä alkoholijuomien tuotantoon ja mainontaan liittyviä kysymyksiä. Alkoholijuomien verotus on jakautunut liittovaltion ja provinssien kesken. Liittovaltion hallitus ja provinssit ovat myös harjoittaneet laajaa alkoholivalistusta.

Liittohallitus ei ole ollut kovin aloitteellinen alkoholipolitiikan harjoittamisessa, koska alkoholipoliittisia tavoitteita ei ole lausuttu julki liittovaltion lainsäädännössä. Myös alkoholiteollisuus on painostanut liittohallitusta, ja liittohallitus on pelännyt loukkaavansa toimenpiteillään provinssien määräysvaltaa. Liittohallitus on puuttunut alkoholiasioihin vain silloin, kun ne liittyvät muuhun lainsäädäntöön.

Kunnallisella tasolla voidaan järjestää kansanäänestyksiä alkoholijuomien myynnin ja/tai anniskelun sallimisesta tai kieltämisestä. Muuten ei kunnallisella tasolla voida vaikuttaa vähittäismyyntiin. Sen sijaan paikkakunnan asukkailla on oikeus lausua mielipiteensä paikkakunnalle tulevista anniskeluravintoloista.

Provinssien kesken on eroja liberalisoinnin määrässä samoin kuin alkoholiongelmien luonteessa. Pyrkimyksenä on ollut perustaa provinssien välisiä komiteoita ja työryhmiä. Nykyisin pidetään yhteisiä kokouksia vuosittain.

Ontarion alkoholijärjestelmä perustuu kahden erillisen monopolijärjestelmän varaan. Liquor Control Board of Ontario (LCBO, tässä kontrollihallitus) hoitaa alkoholijuomien vähittäismyyntiin liittyvät asiat ja Liquor

Licence Board of Ontario (LLBO, tässä lisenssihallitus) myöntää anniskeluluvat, valvoo ravintoloita ja päättää valvontatoimenpiteistä. Molempien hallitusten johdossa on hallintoelin, jossa on viisi (LCBO) tai seitsemän (LLBO) enintään viideksi vuodeksi kerrallaan valittua luottamushenkilöä. Eräiden tutkimusten mukaan LLBO on säilyttänyt alkuperäisen kontrolloijan luonteensa, mutta vähittäismyyntiä hoitava LCBO on enemmänkin painottunut markkinointiin. Myös anniskelua koskevan lainsäädännön tiukkuus ja monipuolisuus tukevat tätä johtopäätöstä.

Kontrollihallituksen alaisten alkoholimyy-mälöiden lisäksi viinien ja oluiden tuottajilla on omia myymälöitä (Ontarion lisäksi vain Newfoundlandissa on oluen valmistajilla omia myymälöitä). Ontarion syrjäseuduilla on sekatavarakauppojen yhteydessä nk. agency-kauppoja, joissa myydään muiden tuotteiden lisäksi myös alkoholijuomia. Eräissä muissa provinsseissa hotelleilla on oikeus oluen vähittäismyyntiin laatikoittain.

Alkoholiteollisuus (ml. panimoteollisuus) on voimakkaasti keskittynyttä. Ontarion kontrollihallitukselle toimittaa 34 yhtiötä väkeviä alkoholijuomia, ja näistä 29 on kuuden eri kansainvälisen ketjun omistamia yhtiöitä, jotka vastaavat noin 90 %:sta markkinoista. Suuri osa Kanadassa valmistetuista väkevistä alkoholijuomista (Seagram's, Hiram Walker) menee vientiin, lähinnä Yhdysvaltoihin. Viiniteollisuutta harjoitetaan pienemmässä mitassa ja hajanaisemmin kuin väkevien juomien valmistusta. Hallitus on pyrkinyt taloudellisin tukitoimin edistämään viininviljelystä Kanadassa, mutta kalliit maa- ja työvoimakustannukset antavat sille heikot kilpailumahdollisuudet ulkomaisiin viineihin verrattuna. Oluen tuotannossa kolmen suurimman monikansallisten yhteisöjen omistaman panimon (Labbat's, Molsons, Carling O'Keefe) osuus markkinoista on 95 %.

Matkailu-, hotelli- ja ravintolaelinkeinot ovat tehneet hallitukselle runsaasti esityksiä, jotka koskevat alkoholikontrollia. Pääasiallisina tavoitteina ovat olleet anniskeluajan pidentäminen, katukahviloiden perustaminen, alkoholijuomien anniskelu ilman ruokaa tavernoissa, sukupuolierottelun poistaminen pubien osalta ja alkoholijuomien anniskelu ilman ruo-

kaa sunnuntaisin. Aina 1970-luvun alkuun asti Kanadassa oli pubeja erikseen naisia ja erikseen miehiä varten. Monet näistä elinkeinojen ajamista asioista ovat menneet lävitse.

Alkoholin kulutus ja kontrollijärjestelmät ovat kokeneet suuria muutoksia vuodesta 1950 lähtien. Kyseisen ajankohdan alkupuolella juominen yhdistettiin kaupungin miespuoliseen työväestöön ja alkoholismia pidettiin moraalisena heikkoutena. Alkoholijuomien vähittäismyynnissä ja anniskelussa oli tiukkoja rajoituksia. 1960-luvun lopussa juomakulttuuri muuttui nopeasti. Yleinen mielipide tuli yhä suopeammaksi alkoholin käytölle. Muodostui uusia käyttäjäryhmiä: naiset, nuoret, siirtolaiset. Siirtolaiset toivat mukanaan mm. tavan käyttää runsaasti viinejä, mikä on samalla vaikuttanut muunkin väestön juomatapoihin.

Suhtautuminen alkoholin käyttöön ei ole enää moraalipainotteista vaan käyttäjien vastuuta korostavaa. Kanadassa on katsottu, että poistamalla juomiseen liittyviä rajoituksia ja lisäämällä vastuullisia juomatapoja voidaan vaikuttaa juomatapoja tervehdyttävästi. Erityisesti panimoteollisuus on painottanut tätä näkökohtaa ja todennut, että oluen juonti on vähemmän ongelmia aiheuttavaa ja edustaa paremmin vastuullista juomista kuin väkevien juomien nauttiminen. Toisen maailmansodan jälkeen kehitys on kulkenut huomattavan askeleen liberaaliin suuntaan.

Kanadassa oluen ja viinin mainonta on sallittu mm. televisiossa ja radiossa, mutta ei väkevien alkoholijuomien. Ontariossa alkoholijuomien mainonta tarvitsee lisenssihallituksen hyväksynnän. Hyväksyminen on voimassa 12 kuukautta. Määräysten mukaan mainoksessa saa näkyä olutpulloja, mutta ei juomista eikä alaikäisten kuvia, eikä kenenkään henkilön vartalo tai kasvot saa olla ilmoituksen kusteemana. Mainonta ei saa liittyä elämäntapaan kuten arvoasemaan, menestykseen liike-elämässä, suhteisiin vastakkaiseen sukupuoleen, urheilutulosten parantamiseen tai henkilökohtaisten ongelmien ratkaisemiseen.

Kuten yleensä viinakulttuurin maissa on kulutus Kanadassakin keskittynyt vapaa-aikaan ja viikonloppuihin. Alkoholiongelmien pahimpia maan alkuperäisväestöllä: inti-aaneilla ja eskimoilla.

Alkoholijuomien vähittäismyynnin ja/tai anniskelun salliminen kunnan alueella perustuu kansanäänestykseen. Esimerkiksi Ontarion provinssin 900 kunnasta 50 on kuivaa ja 50 osaksi kuivaa. Uusi kansanäänestys on järjestettävä, mikäli yli 25 % rekisteröidyistä äänestäjistä sitä vaatii.

Mikäli alue on lain perusteella äänestetty kuivaksi, vaaditaan 60 %:n enemmistö alkoholijuomien myynnin sallimiseen. Samoin myymälöiden ja ravintoloiden sulkeminen ja lupien peruutus vaativat 60 %:n enemmistön. Mikäli paikkakunta ei ole kuiva lain perusteella, mutta siellä ei ole alkoholimyymälää tai ravintolaa, riittää 40 %:n kannatus luvan myöntämiselle. Äänestysten välin tulee olla vähintään kolme vuotta.

Alkoholijuomien vähittäismyynti tapahtuu Ontariossa kontrollihallituksen alkoholimyymälöiden kautta, joista suurin osa on itsepalvelumyymälöitä. Ontariossa on myös panimoiden omistamia olutmyymälöitä ja viinintuottajien viinimyymälöitä.

Harvaan asutuilla seuduilla, joilla väestöpohja ei riitä kannattavaan alkoholijuomien myyntiin provinssin alkoholimyymälässä, voidaan perustaa nk. agency-kauppoja, joita vuonna 1979 oli 65. Ne ovat normaaleja sekatavarakauppoja, joissa kontrollihallituksen luvalla voidaan myydä myös alkoholijuomia. Alueet, joille agency-kauppoja voidaan perustaa, on tarkkaan määriteltä. Paikkakunnalla tulee olla riittävät palvelut, ja sen tulee sijaita riittävän kaukana lähimmästä valtion alkoholimyymälästä ja suurista teistä. Hinnat ovat näissä myymälöissä samat kuin provinssin omissa alkoholimyymälöissä.

Anniskeluluvan myöntäminen edellyttää hakijalta taloudellista vakavaraisuutta, Kanadan kansalaisuutta, yleistä lainkuuliaisuutta, sitä että yrittäjä ei ole tekemisissä alkoholijuomateollisuuden kanssa, huoneiston sopivuutta ja kunnan myöntämää ravintolanpitolupaa ja sitä että luvan myöntäminen ei ole ristiriidassa paikkakunnan asukkaiden etujen kanssa. Jälkimmäinen ehto toteutetaan käytännössä siten, että lisenssihallitus ilmoittaa kahdesti paikallisessa lehdessä luvan luonteen ja sijainnin. Ilmoituksessa on myös aika ja paikka, jossa

kansalaiset voivat esittää huomautuksia hakemuksen suhteen, eli lisenssihallituksen julkisen kuulustelun ajankohta ja paikka. Lopullinen päätösvalta on lisenssihallituksella. Kaikki mainitut edellytykset täyttävät hakijat saavat luvan. Tarveharkintaa ei ole. Vuosittain jätetään 1 000 hakemusta, joista noin neljännes hylätään. Anniskeluluvat myönnetään kahdeksi vuodeksi kerrallaan ja voidaan peruuttaa, mikäli yrittäjä ei noudata lupaehtoja tai jos yrittäjä ei enää täytä asetettuja ehtoja. Luvat ovat maksullisia.

Lisenssihallitus voi myös yksipuolisesti muuttaa lupaehtoja. Mikäli luvan peruuttaminen edellyttää kuulustelua, tulee peruuttamispäätös voimaan 15 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, ellei yrittäjä kirjallisesti vaadi kuulustelua. Lisenssihallituksen päätöksistä voi valittaa elimelle, jonka nimi on The Liquor Licence Appeal Tribunal. Sen päätös on lopullinen, ellei kyse ole siitä, että nämä elimet ovat rikkoneet lakia, jolloin voi valittaa yleiseen tuomioistuimeen. Yrittäjällä on oikeus tutustua kaikkiin asiaa koskeviin asiakirjoihin.

Vuonna 1984 anniskelulupia oli voimassa 10 500. Verkosto on siten asukaslukuun nähden tiheämpi kuin Suomessa (keskioluen anniskelupaikat mukaan luettuna). Yleisin ravintolatyyppejä on taverna. Myös erilaisten klubien määrä on merkittävä. Lisenssihallitukselta voi hakea lupia myös erityistilaisuuksia varten. Erityislupia myönnetään vuosittain noin 145 000. Tilapäiset luvat edellyttävät kunnan yleissuostumusta alkoholijuomien anniskeluun. Jokaista kolmea tuntia ja jokaista vierasta kohden saa tilapäisellä luvalla ostaa enintään 113,64 millilitraa väkeviä alkoholijuomia tai neljä pulloa olutta tai puoli pulloa viiniä.

Anniskeluoikeudet on lain mukaan jaettu luokkiin siten, että lounge-lisenssi oikeuttaa kaikkien alkoholijuomien anniskeluun, dining lounge -lisenssi edellyttää ruoan saatavilla oloa, dining room -lisenssi oikeuttaa anniskelemaan viinejä ja olutta ruokailun yhteydessä, public house -lisenssi oikeuttaa oluen anniskeluun ja entertainment lounge -lisenssi edellyttää ruokaa ja elävää ohjelmaa ja oikeuttaa kaikkien juomien anniskeluun. Erikseen on lisenksejä klubveja ja ulkoilma-anniskelua varten, tuottajien lisenksejä ja stadion-lisenksejä

oluen anniskeluun sekä ”vieraanvaraisuuslissenssejä”, jotka eivät oikeuta perimään korvausta anniskelusta. Edelleen on tarkkaan määriteltä, minkätyyppiseen (14 tyyppiä) ravintolaan voi saada minkin luvan. Myös ravintoloiden ja hotellien minimikoko erisuuruisissa taajamissa on määriteltä.

Ravintolarakenteessa on menossa samanlainen muutosprosessi kuin Suomessa. Ravintolat ovat monipuolistuneet, perinteiset ravintola-huoneistot ovat muuttuneet yökerhoiksi, pieniksi ruokapaikoiksi, diskoiksi jne. Kuten Helsingissä, jossa ei kovin usein suomalaiseseen ravintolan nimeen törmää, on Kanadassakin italialaisia trattorioita ja pizzerioita, ranskalaisia ruokaravintoloita, englantilaisia pubejä, amerikkalaisia baareja jne. Myös teatterit, elokuvateatterit, lentokoneet, lomakylät, hoitokodit ja sairaalat ovat tulleet lisenssikelpoisiksi.

Alkoholijuomien kulutuksesta Kanadassa

Alkoholijuomien kulutus on Kanadassa kehittynyt melko lailla samalla tavoin kuin Suomessa. Vuonna 1969 kulutus oli Kanadassa 6,2 litraa 100 %:n alkoholia asukasta kohti (Suomessa 4,4 litraa). Vuonna 1975 kulutus oli noussut 9 litraan (Suomessa 6,3 litraa) eli kasvu oli 45 % (Suomessa 43 %). Tämän jälkeen kulutus on Kanadassa pysynyt yhdeksän litran tuntumassa; vuonna 1984 se laski 8,5 litraan (Suomessa 6,5 litraa). Kotipolito on kielletty, ja se on merkitykseltään vähäistä.

Juomaryhmittäin tarkastellen Kanada oli Alkon vuosikirjan mukaan vuonna 1983 väkevien juomien kulutuksessa kuudennella sijalla. Kanadaa enemmän kulutettiin väkeviä juomia sosialistisissa valtioissa. Kanadassa on perinteisesti kulutettu väkeviä juomia (näistä 40 % kanadalaisen viskin kulutusta) asukasta kohti enemmän kuin Suomessa, mutta vuonna 1984 Suomi ohitti Kanadan (Suomi 2,9 ja Kanada 2,8 litraa 100 %:n alkoholina).

Viinin kulutuksessa asukasta kohti laskien on maiden välillä vajaan volyymilitran ero (Suomi 8,9 ja Kanada 9,7 litraa). Toisaalta Kanadassa itse valmistetun viinin osuus on arviolta 40 % viinin kulutuksesta ja 6—7 % kokonaiskulutuksesta. Suurin ero Suomen ja Kanadan välillä on oluen kulutuksessa

(Kanada 83 ja Suomi 59 volyymilitraa).

Pitkällä aikavälillä kulutus on Kanadassa kasvanut eniten viinien osalta ja vähiten oluen osalta. Viinien kulutuksessa painopiste on siirtynyt tuontiviineihin, ja ne muodostavat jo noin puolet viinin kulutuksesta. Sen sijaan väkevien viinien kulutus on vähentynyt. Viime aikoina on kevyiden viinien suosio kasvanut (alkoholia enintään 8 tilavuusprosenttia).

Kulutus jakautui 1980-luvun alkuvuosina seuraavasti: väkevät juomat 37 %, olut 49 % ja viinit 14 % (Suomessa väkevät juomat 43 %, olut 44 % ja viinit 13 %). Erot ovat Suomeen verrattuna todella vähäiset.

Maantieteellisesti tarkastellen Atlantin provinssit kuluttavat vähiten alkoholijuomia ja kulutus kasvaa länteen siirryttäessä. Maan luoteisosista löytyvät suurimmat kulutusluvut — kulutus on siellä noin kolmasosan maan keskiarvoa suurempi. Etelän tiheästi asutuilla seuduilla kulutus myös ylittää koko maan keskiarvon.

Väkeivistä juomista ja viineistä kulutetaan ravintoloissa arvion mukaan vajaan 15 % ja oluesta 32 % (Suomessa väkeivistä juomista 14 %, viineistä 8 %, long drink -juomista 39 % ja oluesta 36 %). Anniskelun osuus kokonaiskulutuksesta on noin viidennes (Suomessa 23—24 % keskiolutilain alainen anniskelu mukaan luettuna). Kulutus on Kanadassa siirtynyt vähitellen anniskelusta vähittäismyyntiin. Yhtenä syynä pidetään anniskelun ja vähittäismyyntin hintaeron suurenemista, joka on johtunut palveluelinkeinojen työvoimakustannusten kohoamisesta.

Valvonta

Samoin kuin Yhdysvaltain osavaltioissa Indianassa ja Michiganissa (Alkoholipolitiikka 3 ja 5/1985) myös Kanadassa anniskeluoikeudet myöntävä viranomainen valvoo anniskelua. Ontarion lisenssihallituksessa on 50 tarkastajaa, jotka tarkastavat ravintoloita, ja 7 tutkijaa. Poliisiviranomaiset valvovat erityisesti häiriöalttiita ravintoloita ja tilapäisiä lupia. Lisenssihallituksen edustajien kertoman mukaan lähes 10 % yrittäjistä on ongelmallisia. Uusille yrittäjille järjestetään 1—2 tunnin pakollinen kurssi.

Rikkomusten paljastuessa ravintoloitsijat

voivat pyytää kuulustelua lisenssihallituksessa, ja heille on annettava kaikki tapausta koskevat asiakirjat. Lisenssihallituksen päätöksestä on valitusoikeus tribunaaliin, jonka päätös on lopullinen.

Ravintoloitsija, joka antaa lisenssihallitukselle vääriä tietoja tai rikkoo mainontamääräyksiä, voidaan tuomita enintään 10 000 dollarin sakkoon. Ikärajamääräyksiä koskeva rikkomus johtaa luvan peruuttamiseen vähintään seitsemäksi päiväksi ja vähintään 500 dollarin sakkoon yrittäjälle sekä sen lisäksi vähintään 100 dollarin sakkoon rikkomuksen tehneelle työntekijälle. Osakeyhtiön maksimirangaistus on 25 000 dollarin sakko. Vuonna 1983 perutettiin Ontariossa 90 ravintolalta anniskelu oikeudet 1—2 viikoksi.

Anniskelumääräykset

Anniskelumääräykset poikkeavat toisistaan jonkin verran eri provinseissa; seuraavassa esitetään tärkeimmät Ontarion määräykset.

Alkoholijuomien anniskelu on sallittu maanantaista lauantaihin klo 11:stä klo 1:een (koskee myös yökerhoja) ja eräissä poikkeustapauksissa klo 12:sta klo 1:een. Eräin rajoituksen ruokaravintolat (dining roomit ja dining lounge) saavat ryhtyä anniskelemaan alkoholijuomia sunnuntaisin puolelta päivin ja jatkaa sitä kello 23:een. Sunnuntaisin ravintoloissa ei saa esittää ohjelmaa (tämä ei koske päivällistansseja). Anniskeluajamääräykset ovat monimutkaisia ja sisältävät paljon lupa- ja päiväkohtaisia poikkeuksia. Aikaisemmin sunnuntait olivat kuivia; nykyisin anniskelu on kielletty vain vaalipäivinä.

Anniskeluikäraja on 19 vuotta (vuodesta 1979 lähtien). Se oli alun perin 21 vuotta, ja se alennettiin 18 vuoteen vuonna 1971, mutta tarkistettiin sitten vuodella ylöspäin. Ilmeisesti alle 19-vuotiaille ei saa anniskella, eivätkä he saa oleskella ravintoloissa kuin eräin poikkeuksin, jotka on laissa tarkkaan määrätty.

Päihtyneille henkilöille anniskelu on kielletty. Myös ravintola voi joutua vastuuseen päihtyneen asiakkaan aiheuttamasta häiriöstä yleiselle järjestykselle.

Julkisella paikalla ei saa nauttia alkoholijuomia, eikä niitä saa säilyttää näkyvissä eikä avatuissa pulloissa.

Väkevien alkoholijuomien annosten tulee olla 28,41—85,23 ml. Anniskelussa hotellihuoneisiin käytetään miniatyyripulloja.

Ravintolan lajivalikoimaan tulee kuulua kaikki paikkakunnalla myytävät alkoholijuomat. Anniskelupaikkaan ei saa tuoda omia alkoholijuomia.

Olutta ja viiniä saadaan myydä itsepalveluna kanttiineissa ja hotelleissa, joissa on dining room- tai dining lounge -lisenssi, sekä liikkeissä, joissa ruoka myydään kafeteria-pohjalta ja joissa henkilökunta voi valvoa juomien myyntiä.

Ohjeiden yksityiskohtaisuutta kuvastaa hyvin se, että ruokaravintolat eivät saa myydä tynnyriolutta kannusta tai tuopeista.

Entertainment-lisenssi edellyttää yhden tunnin elävää ohjelmaa neljän tunnin jaksoissa.

Ruokaa on oltava aina aukioloaikana saatavana ruoan myyntiä edellyttävissä paikoissa ja entertainment-lisenssillä toimivissa paikoissa. Viimeksi mainituissa ruoan myynnin tulee olla vähintään 15 % kokonaisymyynnistä. Ruokapaikoissa ruoan myynnin tulee olla sunnuntaisin vähintään 40 % kokonaisymyynnistä.

Hotellihuoneiden minibaarit ovat sallittuja, ja niitä on kokeilunluonteisesti 3—4 hotellissa.

Ravintolan sulkemisen jälkeen on 45 minuutin kuluessa "poistettava kaikki todisteet anniskelusta ja alkoholijuomien myynnistä". Pubien ja lounge-lisenssien osalta on todettu, että asiakkailla on poistumisaikaa 45 minuuttia sulkeamisen jälkeen.

Tilaa ravintolassa tulee olla 1,11 m² asiakasta kohti, ja tanssilattian on oltava vähintään yksi viidesosa koko pinta-alasta. Ruokaravintoloiden minimikoko on 20 paikkaa ja tanssiravintoloiden 200 paikkaa. Määräysten mukaan ravintolatiloja erottavien sermien tulee olla vähintään 2,13 metriä korkeita.

Ravintolassa saa olla vain yksi peli 25 asiakaspaikkaa kohti ja yhteensä enintään viisi peliä.

Ravintolat saavat mainostaa vain lisenssihallituksen luvalla. Mainoksessa ei saa ilmoittaa, että myytävänä on alkoholijuomia.

Anniskeluhinnoittelu

Alkoholijuomien anniskeluhinnoittelu on ravintolan määrättävissä. Anniskelulupaa

hakiessaan ravintolan on ilmoitettava alkoholi-juomien hinnat. Jos hintoja nostetaan, on niistä tehtävä ilmoitus kyseisen alueen tarkastajalle. Hintataso perustuu pääasiassa kilpailuosuhteisiin.

Ravintolat saavat monopolilta ostamistaan alkoholijuomista tukkualennusta 15 %. Ravintola perii anniskeluhintojen perusteella lisäarvonveroa 10 % alkoholijuomista ja 7 % ruoasta. Palvelurahoja ei merkitä laskuun; tarjoulusta maksetaan tarjoilijalle 10—15 %. Hintavertailu on syyskuulta 1984 (Kanadan dollarin kurssi noin 4,75 mk); lisäarvonvero (lvv) on mukana, palveluraha ei.

Hyvätasoisessa ruoka-ohjelmaväntolassa 4 cl votkaa maksoi 16,50 mk (meillä 11,20 mk), 4 cl skotlantilaista viskiä 20,10 mk (meillä 13,90 mk), 8 cl sherryä 18,30 mk (meillä 14,20 mk) ja pullo kotimaista olutta 10,45 mk (meillä 9,10 mk). Pullo ranskalaista punaviiniä maksoi 94,00 mk (meillä 74,10 mk).

Keskitasoisessa ruokaväntolassa pullo ranskalaista talon viiniä maksoi 74,50 (meillä 68,40 mk). Karahviviinin hinta litralta oli 83,10 mk (meillä 66,25 mk).

Hyvätasoisesta ruokaväntolan lämminruoka maksoi illalla 35—70 mk annokselta; pienehköjä annoksia sai 20—25 markan hintaan. Pienen kivennäisvesipullon hinta oli 5,10 mk (meillä 6,20 mk). Keskitasoisessa paikassa kivennäisvesi maksoi 3,90 mk (meillä 5,40 mk).

Viihderavintoloissa peritään kuverttimaksua (pääsymaksua) 25—60 mk, jonka erät ravintolat hyvittävät ruoan hinnasta.

Yhteenvetona voidaan todeta, että väkevät juomat olivat 40—50 % kalliimpia kuin Suomessa. Viineissä hintaero oli pienempi ja oluessa vain noin 15 %. Karkean arvion mukaan anniskeluhinnat olivat Ontariossa keskimäärin noin neljänneksen kalliimmat kuin Suomessa. Ruoan hinnat olivat suunnilleen Suomen tasolla, mutta alkoholittomien juomien hinnat olivat selvästi halvempia kuin Suomessa.

Lopuksi

Kanadassa alkoholiasioista säädetään lähinnä provinssien päätösin. Ontarion alkoholilainsäädäntö jakautuu vähittäismyyntilakiin ja anniskelulakiin sekä niitä täydentäviin asetuksiin.

Säännökset ovat laajoja ja yksityiskohtaisia. Niiden tavoitteena on alkoholikaupan ja anniskelun järjestäminen ja hoitaminen siten, ettei haittoja pääsisi syntymään. Siitä ei kuitenkaan ole selkeää tavoitesäännöstä laissa samaan tapaan kuin Suomessa.

Kanadan alkoholiolojen kehitys muistuttaa suuresti Suomen kehitystä: kieltolain kautta monopolijärjestelmään. Samoin alkoholipoliitiikan liberalisointi ja kulutuksen kasvu, jakeluverkoston laajentuminen jne. tapahtuivat samanaikaisesti kuin Suomessa.

Monopolit ovat provinssikohtaisia, ja ne on Ontariossa hajautettu osittaiseksi vähittäismyyntimonopoliksi ja anniskelua koskevaksi lisenssimonopoliksi.

Anniskeluoikeudet on tarkkaan tyypitetty määrätyin edellytyksin toimivia ravintolaliikkeitä varten. Oikeuksien haltijaa ja huoneistoa koskevat tiukat vaatimukset, mutta viranomaisen tarveharkintaa ei ole. Ravintolarakenteessa on käynnissä voimakas monipuolistuminen. Anniskeluverkosto on tiheämpi kuin Suomessa; lupia oli vuonna 1984 yhteensä 10 500.

Alkoholijuomien kulutus on viime vuosikymmeninä kehittynyt Kanadassa samaan tahtiin kuin Suomessa, tosin noin kolmannesta korkeammalla tasolla (8,5—9 litraa 100 %:n alkoholia/asukas). Kulutuksen rakenne on Kanadassa painottunut hiukan enemmän olueen ja vähemmän väkeviin juomiin kuin Suomessa. Anniskelun osuus kokonaiskulutuksesta on noin viidennes eli vähän pienempi kuin Suomessa.

Ontarion lisenssihallitus valvoo anniskelua, ja myös poliisi osallistuu valvontaan. Rikkomusten paljastuessa lisenssihallitus voi määrätä sakkoja tai peruuttaa luvan; peruutukset ovat yleensä viikon tai kahden pituisia.

Anniskelumääräykset ovat erittäin yksityiskohtaisia ja ylittävät huomattavasti Suomen määräykset.

Alkoholijuomien hinnoittelua säädellään verotuksella, mutta kulutuksen rajoittamistavoitteet eivät ole niin selvästi esillä kuin Suomessa. Anniskeluhinnoittelu on ravintoloiden määrättävissä. Hintataso on arviolta neljänneksen korkeampi kuin Suomessa.

Alkoholivalistusta hoidetaan sekä liittovaltion että provinssien toimesta. Ontarion provinssi on käyttänyt mm. lehdistöä, televisiota

ja valistuslehtisiä tässä toiminnassa.

Kanadan alkoholijärjestelmä vastaa periaatteiltaan Yhdysvaltain osavaltioissa sovellettavia järjestelmiä (mm. lisenssit myöntää valtion elin, kansanäänestykset, lehti-ilmoitukset hakemuksista, julkiset kuulustelut, valvonta jne.). Kahden monopolin järjestelmä Ontariossa on kuitenkin luonteeltaan omaleimainen (vrt. Ruotsin erilliset valmistus- ja myyntimonopolit).

English Summary

Tauno A. Tuominen — Juhani Hakala: Ontarioin provinssin anniskelutoiminnasta (Licensing in the Province of Ontario)

In Canada, alcohol matters are primarily regulated by the individual provinces. Ontario's alcohol laws are divided into retail sales laws and licensing laws and the accompanying statutes.

The regulations are extensive and detailed. They are aimed at organizing and managing the sale and licensing of alcohol in a way that does not lead to problems. There is, however, no clear legislated objective in the law, as there is in Finland.

Canada's alcohol history is greatly reminiscent of Finland's, viz. through prohibition to monopoly. The liberalization of alcohol policy and growth in consumption, expansion of the distribution network, etc. have also taken place at the same time as in Finland.

The monopolies are provincial, and in Ontario they are decentralized into a partial retail sales monopoly and a licensing monopoly.

Licences are divided into specific types, for restaurant operations under specific preconditions. There are strict requirements regarding licensees and premises, but there is no official discretionary consideration of the need. A rapid diversification is in progress in the restaurant trade. The licensing network is denser than in Finland, with a total of 10 500 licences being granted in 1984.

Consumption of alcoholic beverages in Canada has developed at the same rate as in Finland in the last few decades, although the level of consumption is about one third higher (8.5—9 litres 100 % alcohol per capita). The consumption pattern in Canada is weighted very slightly more towards beer and less towards spirits than it is in Finland. The proportion of total consumption on licensed premises is about one fifth, or a little lower

Yhteenvedona voidaan todeta, että Kanadassa on tehty lähes kaikki, mitä alkoholiasioiden hoidossa on säännöksiin tehtävissä. Määräysten runsaudesta voi erityisesti anniskelussa aistia alkoholipoliittisia tavoitteita, vaikka niitä ei ole selvästi lausuttu julki. Vähittäismyynissä ei hinta-asetta ole käytetty yhtä tehokkaasti kuin meillä, ja osa vähittäismyyntin hoitamisesta on luovutettu muille yrityksille.

than in Finland.

The Liquor Licence Board of Ontario supervises licensed premises, and the police, too, share in this supervision. When an infringement is reported the licence board can prescribe fines or suspend the licence; suspensions generally last one or two weeks.

The licensing conditions are extremely specific, noticeably more so than in Finland.

The pricing of alcoholic beverages is regulated by taxation, but target consumption limits are not so apparent as they are in Finland. The prices on licensed premises are fixed by the restaurants themselves. Prices are estimated to be one quarter higher than in Finland.

Alcohol education is dealt with at both the federal and the provincial level. The Province of Ontario uses newspapers, television and educational booklets for this purpose.

Canada's alcohol system works on the same principles as those operating in some states in the USA (licences are granted by a government body, state elections, newspaper announcements of applications, public hearings, supervision, etc.). The two-monopoly system is, however, peculiar to Ontario (cf. the separate manufacture and sales monopolies in Sweden).

To summarize we can say that, in Canada, nearly everything that can be done by regulation to deal with alcohol matters is being done. The fact that there are so many regulations, particularly about licensed premises, reflects some objectives of alcohol policy, even though these are not clearly expressed publicly. The price-weapon is not used in retail sales as effectively as it is in Finland, and some of the retail selling has been handed over to other companies.